

437: Rukû'dan Sonra Eller Bağlanır mı?

Ömer Faruk

21 Mar, 2019

<https://ilimvecihat.com>

SORU

Selamun aleykum ve rahmetullah değerli hocalarım. Rabbim ilminizi artırsın. Rukû'dan sonra el bağlamanın hükmü nedir hocam?

CEVAP

Ve aleykumusselam ve rahmetullahi ve berakatuh.

بسم الله الرحمن الرحيم، الحمد لله رب العالمين، والصلاة والسلام على رسولنا محمد وعلى آله وصحبه أجمعين

Rukû'dan kalktıktan sonra ellerin bağlanması veya salınması konusunda âlimler arasında 3 görüş bulunmaktadır:

1) Kimi âlimler rukû'dan sonra elleri bağlamanın sünnet olduğu görüşündedirler. Bu görüş sahipleri şöyle demişlerdir:

Sahih hadislerde “*namazda kıyam halinde iken sağ elin solun üzerine konulması*”nın sünnet olduğu belirtilmiştir. Bu hadislerdeki kıyam ifadesi umûmî (*genel*) olup, rukû'dan önceki kıyam halini kapsadığı gibi rukû'dan sonraki kıyama da kapsar. Zira bu da rukû'dan öncesi gibi bir kıyamdır. Rasûlullah (*sallallahu aleyhi ve sellem*)'in birinci kıyamdan farklı olarak rukû'dan sonra ellerini bağlamayıp saldıgını ifade eden hiçbir rivayet ise yoktur. Şayet ellerini salmış olsaydı sahabe (*radiyallahu anhum*) bunu bize naklederlerdi. O halde ilgili hadislere rukû'dan sonraki kıyamın dahil olmayıp bunların sadece rukû'dan önceki kıyama has olduğu söylenemez, kim böyle söylerse delil getirmesi gerekir. Dolayısıyla rukû'dan önce eller bağlandığı gibi rukû'dan sonra da (*her iki kıyamda da*) bağlanması sünnettir.

Bu görüşü destekleyen bir delil olarak Muslim'in (*rahimehullah*) Enes (*radiyallahu anh*)'dan gelen şu rivayeti de ileri sürülmüştür:

وكان رسول الله صلى الله عليه وسلم إذا قال: سمع الله لمن حمده قام حتى نقول: قد أُوهم

“*Rasûlullah (sallallahu aleyhi ve sellem) “semiallâhu limen hamideh” dediği zaman ayakta durur, o kadar dururdu ki “olabilir ki unuttu/yanıldı” derdik.*”

Yani Nebi (*sallallahu aleyhi ve sellem*) rukû'dan doğrulduktan sonra ayakta durmayı o kadar uzatırdı ki, sahabe O'nun rukû' ettiğini unutup tekrar rukû' öncesi kıyama döndüğünü zannederlerdi. İşte bu, O'nun rukû'dan sonra ellerini bağladığına işaret etmektedir. Çünkü elleri bağlı olduğu için böyle zannetmişlerdi. Şayet ellerini salmış olsaydı O'nun rukû' öncesi kıyama

döndüğünü zannetmez, secdeye gitmesini beklerlerdi.

Ayrıca eller bağlı bir halde ayakta durmak, Allah Teâlâ'yı tazimi, O'nun önünde zelilliği ve edebi daha çok yansıtan bir duruştur. Aynı zamanda bu şekilde durmak huşuya daha yakındır.

Muasır âlimlerden İbn Bâz, İbn Useymîn, Abdulaziz et-Tarîfî, Abdulmuhsin el-Abbâd, Süleyman er-Ruhaylî, Salih el-Fevzân, Muhammed Salih el-Muneccid, Süleyman el-Ulvân, rukû'dan sonra elleri bağlamanın sünnet olduğunu tercih etmişlerdir. Hatta İbn Bâz (*rahimehullah*), ellerini salıp bağlamayan kimsenin sünnete muhalefet ettiğini, elleri salmanın mekruh olduğunu belirtmiştir! İbn Bâz'ın bu konuda görüşünü desteklediği bir risalesi de vardır.

(Ara Not: Kimileri, Hanefî ulemasından Kâsânî'nin (*rahimehullah*) "Bedâiu's-Sanâi'" isimli eserinde (1/201) ve İbn Hazm'ın (*rahimehullah*) "el-Muhallâ"sında (2/112) söylediklerinden onların da bu görüşte olduklarını anlamışlardır. Ancak onların bu sözleri öncesi ve sonrasıyla birlikte dikkatli bir şekilde okunduğunda sözlerinin yanlış anlaşılıp bu çıkarımın doğru olmadığı görülecektir. Hatta Kâsânî, ilgili yerde açık bir şekilde Hanefîlerin rukû'dan sonra elleri bağlamanın sünnet olmadığına icma ettiklerini nakletmiştir. Hanefîlerde ittifakla ellerin salındığına dair ayrıca bakınız: el-Fetâva'l-Hindiyye, 1/73.)

2) Âimlerin geneline; Hanefîlere, Şâfiîlere, Malikîlere ve Hanbelîlerde bir görüşe göre rukû'dan sonra elleri bağlamak meşru olmayıp sünnet olan yanlara salınmasıdır. Muasır ulemadan Ebu İshak el-Huveynî, doğru olanın ellerin salınması olup bağlamanın ise doğru olmadığını söylemiştir. Yine muasırlardan Muhammed Muhtâr eş-Şankâtî ve Mukbil el-Vâdiî ellerin salınmasını tercih etmiştir. Hatta el-Elbânî (*rahimehullah*), elleri bağlamanın bid'at ve sapıklık olduğunu ve bunda şüphe etmediğini söylemiştir!

Bu görüşte olanlar şöyle demişlerdir:

Nebi (*sallallahu aleyhi ve sellem*)'den özel olarak rukû'dan kalktığı zaman sağ elini solun üzerine koyduğunu açık bir şekilde bildiren hiçbir bir hadis gelmemiştir. Şayet ellerini bağlamış olsaydı, O'nun nasıl namaz kıldığını bize bütün ayrıntıları ve incelikleriyle nakletmiş olan sahabe illa ki bunu da bize naklederlerdi. Ancak hiçbir sahabe O'nun rukû'dan sonra ellerini bağladığını nakletmemiştir. Kim bağladığını iddia ederse bu meseleye özel bir delil getirmesi gerekir. Bizim ise ellerini saldığına dair bir delil getirmemiz gerekmez. Çünkü biz özel bir ibadet şekli iddia etmiyoruz. Ancak rukû'dan sonraki kıyamda elleri bağlamak ise bir ibadettir. Bilindiği üzere ibadetlerde aslanan yasak/batıl olmasıdır, ta ki meşru olduğunu gösteren sabit ve açık özel

bir delil bulununcaya kadar. Eğer bağlandığına dair böyle bir delil yoksa -ki yok-, o halde ellerin bağlanmaması yani salınması gerekir.

Rukû'dan sonra elleri bağlamanın sünnet olduğunu söyleyenlerin yaptığı gibi umûmî (*genel*) delillerden hareketle, kıyaslama ve içtihatla bulunarak bir namaz şekli tespit edilemez.

Hem seleften hiç kimseden böyle yaptığı veya bunun sünnet olduğunu söylediği aktarılmamıştır. -Birazdan da sözünü zikredeceğimiz üzere- sadece İmam Ahmed'den (*rahimehullah*) rukû'dan sonra kişinin ellerini ister salacağını isterse de bağlayabileceğini söylediği, bağlamakta bir beis görmediği nakledilmiştir ki, bu da İmam Ahmed'in bunu sünnet görmediğine delalet etmektedir. Çünkü sünnet görseydi, salmak ve bağlamak arasında kişiyi muhayyer bırakmaz, bağlamakta bir beis olmadığını söylemez, açık bir şekilde bunun sünnet olduğunu ifade ederdi, tıpkı rukû'dan önceki kıyamda elleri bağlamanın sünnet olduğunu söylediği gibi. Zira rukû' öncesi ellerin bağlandığını ifade eden hadisler çoktur. Ama rukû sonrası elleri bağlamak hakkında ise açık bir delil gelmemiştir.

Ayrıca rukû'dan sonraki kıyam, rukû' öncesi gibi bir kıyam değildir. İkinci kıyam, rukû'dan secdeye gitmek için rukû'dan doğrulmaktır ve bunda kıraat (Kur'ân okuma) yoktur. Ancak birinci kıyam ise rukû'dan bağımsız bir rükün olup kıraat yapma yeridir.

Dolayısıyla rukû'dan sonra elleri bağlamanın sünnet olduğunu söyleyenlerin delil aldığı hadislerdeki kıyam, rukû'dan sonraki kıyama kapsamayıp bununla kastedilen rukû'dan önceki kıyamdır.

3) Hanbelîlerin geneline göre ise, rukû'dan sonra ellerin bağlanacağı veya salınacağı konusunda Nebi (*sallallahu aleyhi ve sellem*)'den açık bir delil varid olmadığı için kişi ellerini bağlamak ve salmak arasında muhayyerdir. İmam Ahmed'in şöyle dediği rivayet edilmiştir: "*Kişi başını rukû'dan kaldırdığı zaman isterse ellerini salar, isterse de sağ elini solunun üzerine koyar.*" (*el-İnsâf, Merdâvî, 2/64, el-Mubdi', İbn Muflih, 1/451*)

Şeyh el-Elbânî, rukû'dan sonra elleri bağlamanın sünnet olduğunu savunan Şeyh İbn Bâz'ın bizzat kendisinin İmam Ahmed'den gelen bu rivayeti zayıf gördüğünü söylemiştir. Bunu Elbânî'den Şeyh Ebu İshak el-Huveynî aktarmıştır.

Meselede racih olan, delillerinin kuvvetli olması nedeniyle ikinci görüştür. Bu görüş sahiplerinin gerekçeleri sebebiyle en azından ihtiyat gereği elleri bağlamamak doğru olandır. Allahu A'lem.

Ve'l-hamdu lillâhi Rabbi'l-âlemîn.